

derimod de mindre væsentlige, det, som jeg vil kalde den ligefrem borgerlige Side af Folkekirkens Liv. Det forekommer mig, at de Folk, som ere saa ivrige Modstandere af disse Menighedsraad, maatte kunne sige sig selv, at et Menighedsraad, sammensat altsaa af Folk af de forskellige Menigheder i vort lille Land, aldrig nogen Sinde ville kunne være farlige og navnlig ikke, naar henses til den Ro og Besindighed, som vort Folk i det hele er i Besiddelse af. Naa, men der er for øvrigt adskilligt andet. Jeg er tilbøjelig til at tro, at Bestemmelsen om, at Tjenestefolk ikke kunne komme i Besiddelse af Valgret ved Valg af ny Medlemmer til Menighedsraad af Hensyn netop til disse forskellige Retninger, som maa forudsættes at være meget konservative og at ville gøre Modstand, megen Modstand mod dette Lovforslags Gennemførelse, er kommen med for at gøre dem det lettere at kunne tiltræde Forslaget, eller i hvert Fald tage Brodden af deres Modstand i nogen Grad, og saaledes kan det maaske være med adskillige andre Bestemmelser.

Om Forslaget selv skal jeg dernæst sluttelig gøre nogle enkelte Bemærkninger. Det er et af de Forslag, jeg i den Tid, jeg har haft den Ære at sidde i Rigsdagen, har læst med den allerstørste Interesse. Jeg finder, at dette Forslags Bestemmelser helt igennem ere i overordentlig Grad harmoniske og afpassede efter hinanden. Ved Gennemlæsningen har jeg faaet det Indtryk, at der neppe er et eneste Ord, endsige en eneste Sætning, uden at den paa det alleralvorligste og omhyggeligste er overvejet forud. En anden Sag er naturligvis, at man her og der kan have noget imod de forskellige Bestemmelser; men Forslaget er saa omhyggeligt og vel udarbejdet, som vi i alt Fald sjældent have den Fornøjelse at se Forslagene fremsatte her i Tinget. Men en lignende Anerkendelse mener jeg rigtignok ogsaa maa blive de omfattende og i høj Grad oplysende Anmærkninger til Del, som ledsage Forslaget. Med Hensyn til Forslagets Udsigter skal jeg ikke udtale mig. I alt Fald skal jeg indskrænke mig til at sige, at Forslagets Udsigter til at blive gennemført slet ikke ere saa overordentlig lyse. Men det

forekommer mig dog, at ihvorvel der er enkelte Bestemmelser i Forslaget, som man kan have imod og i alt Fald ikke rigtig synes om, og som man altsaa kunde ønske anderledes, saa tror jeg dog alligevel, at vi gøre klogt i, i alt Fald, at Flertallet i dette Ting, hvortil jeg hører, gør klogt i at tage imod Forslaget i alt væsentligt i den Skikkelse, hvori det er blevet forelagt. Det er i alt Fald min bestemte Mening, og jeg skal sige, hvorfor jeg er kommen til det Resultat. Modstanderne ere ikke faa og ret stærke, men dertil kommer ogsaa, at den Reform, her er Tale om, er en Reform, der angaar kirkelige Forhold, og det er i hvert Fald min Erfaring, at der er intet Omraade, hvor det er vanskeligere at gennemføre Reformen i virkelig demokratisk Retning end paa kirkelige Omraader. Overalt, hvor man i en almindelig borgerlig Lov kommer til at berøre kirkelige Forhold og vil have en eller anden Ændring gennemført i saa Henseende, møder man stadigvæk den mest deciderede Modstand ikke blot fra det høje Landstings Side, men ogsaa fra adskillige andre, som man maatte forudsætte nærmest kunde slutte sig til et saadant demokratisk Fremskridt. Sagen er jo simpelthen den, at vor Folkekirkens Mænd — jeg mener dermed vore gejstlige, baade de, som ere naaede saa vidt, at de ere blevne Biskopper, og de, som endnu sidde inde i Kapellanembederne, ere alle tilbøjelige til at være en Del konservative. Den Tid er ganske vist forbi, da Kirken og Kirkens Mænd vare de eneste Bærere af Aandslivet her i Danmark, den Tid ligger jo langt tilbage, flere Aarhundreder tilbage, og den Tid er ogsaa forbi, da Teologien ved Universitetet her i Kjøbenhavn var Videnskabernes Dronning, og de unge studerende, som ofrede sig for det teologiske Studium, ansaas for fornemmere, som en højere Rangklasse end de, som beskæftigede sig med et andet Studium. Den Tid er endvidere forbi, da man ude i Landet tiltalte Præsten „vor Far“ eller „vor Faa'r“, som man sigerovre i Jylland, den Tid er ogsaa forbi, men alligevel er Forholdet det, at der hos næsten enhver af vore Præster er en Tilbøjelighed til konservative Opfattelser. Den gamle Storhed, som har udmær-